

odavna zauzima nacionalne ekonome, takav je, te se naplata nastoji sve više smanjiti, da bude dobit što veća. Naplata tendira k minimumu, a dobit ide prema maksimumu; uslijed toga ne dobije radnik onaj dio gospodarske dobiti što na nj otpada, nego nerazmjerno manji dio, te zapravo rad njegov, kako je već Locke primjetio, teče u džep bogataša. Utjecaj tih prilika najbolje se opaža u t. zv. moralnoj statistici o nezakonitim porodima, samoubojstvima, kriminalnim slučajevima, u statistici o načinu hrane, gdje napose dolazi u obzir potrošak alkohola kao najpristupnijega sredstva za postignuće nekoga užitka u pomanjkanju ili neshvaćanju drugih vrednijih užitaka, onda statistika stambenih prilika i njihov utjecaj na porodični život, i dr. Svak zna, da sve one prilike kao težak teret leže na nižim vrstama, te im onemogućuje pridizanje ili mu bar stavljaju gotovo nesavladive zapreke; borba za egzistenciju baš ovih vrsta je to teža, što boreći se za najvažnije uvjete života stoje kao na strmini, pa im se je istodobno braniti i držati, da ne padnu, jer kad padnu, kad izgube i onako labilno ravnovjesje, onda je gotovo redovna posljedica sve dublje padanje.

Broj nemoćnih i izroda svake vrsti sve više raste, a to znatno opterećuje društveni život, koji veliki dio upravne i novčane snage mora da žrtvuje u obranu od tako nastalih socijalnih nevolja; velik broj bolesne i nakažljive djece, ili djece slabo hranjene, te uslijed toga tjelesno i duševno zaostale, porast bolesnih i nemoćnih ili bar prije vremena iscrpljenih ljudi, zatim zločini, spolne bolesti, ludilo, i druga zla iziskuju u biosociologijskom pogledu silne investicije i goleme